

BIBLIOGRAFIE (1974)

Hlavní starověké prameny byly stručně popsány v úvodních oddílech druhé, třetí a čtvrté kapitoly. Moderní textová vydání těchto autorů jsou vyjmenována v druhé části této bibliografie a některé práce obecnějšího rázu a knihy o historickém a kulturním pozadí hellénistické filosofie jsou uvedeny v první části. Zbytek bibliografie je rozdělen podle jednotlivých kapitol této knihy. Některé zde zařazené práce se neobjevují v poznámkách pod čarou [a záměrem této bibliografie zároveň není zopakovat údaje o každé knize nebo článku zmíněném v poznámkách pod čarou]. Moderní práce, které jsem se rozhodl do bibliografie zařadit, jsou pokud možno v angličtině, ale jsou zde také zahrnuty některé obzvláště cenné studie v jiných jazycích.

1. Obecné studie

Filosofie a věda

- Armstrong, A. H. (vyd.), *The Cambridge History of Later Greek and Early Medieval Philosophy*, Cambridge 1967 [čes. překlad: *Filosofie pozdní antiky*, Praha 2002]; věnuje se především novoplatonismu a pozdějšímu vývoji; dobrý, leč stručný výklad o Akademii a Lykeiu v hellénistické době.
- Baldry, H. C., *Unity of Mankind in Greek Thought*, Cambridge 1965.
- Dudley, D. R., *A History of Cynicism*, London 1937.
- Hicks, R. D., *Stoic and Epicurean*, New York 1910; monografie pojednávající rovněž o skepticismu; místy podnětná, avšak v podání a v jednotlivostech zastaralá.
- Kneale, W. – Kneale, M., *The Development of Logic*, Oxford 1962; velmi dobrý výklad aristotelské a stoické logiky.
- Sambursky, S., *The Physical World of the Greeks*, London 1956; zahrnuje poučné hodnocení stoické a epikúrejské fyziky.
- Zeller, E., *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung*, III.1, vyd. E. Wellmann, Leipzig 1923⁵. Ranější vydání přeloženo do angličtiny E. Reichelem pod titulem *Stoics, Epicureans and Sceptics*,

London 1880; bez podstatného pochopení zásluh stoiků, i přesto stále užitečné souhrnné dílo o hellénistické filosofii.

Dějiny a kulturní pozadí

- Dodds, E. R., *The Greeks and the Irrational*, Berkeley – Los Angeles 1951 [čes. překlad: *Řekové a iracionálně*, Praha 2000]; zahrnuje krátký poutavý výklad filosofie a náboženství v hellénistickém světě, který se po mém soudu věnuje filosofům jen okrajově.
- Ferguson, W. S., *Hellenistic Athens*, London 1911.
- Nilsson, N. M. P., *Geschichte der griechischen Religion*, II, München 19612; nejlepší kniha o hellénistickém náboženství.
- Pfeiffer, R., *History of Classical Scholarship*, I, Oxford 1968; mistrovské dílo podávající ucelený obraz o učencích hellénistické epochy.
- Tarn, W. W., *Hellenistic Civilization*, třetí vyd. opravené G. T. Griffithem, London 1952.
- Webster, T. B. L., *Hellenistic Poetry and Art*, London 1964.

2. Hlavní starověcí autoři

Součástí níže uvedených textových vydání je, pokud není uvedeno jinak, úplný komentář. Překlady větší části autorů s paralelním řeckým či latinským textem lze nalézt v ediční řadě *Loeb Classical Library* vydávané W. Heinemannem a Harvard University Press. Zařazeny jsou zde i některé novější překlady, které vyšly v paperbackovém vydání.

- Aurelius, Marcus (121–180 po Kr.), *Meditations*, vyd. a přel. A. S. L. Farquharson, I–II, Oxford 1944. Překlad v paperbackovém vydání od G. M. A. Grubeho, *The Library of Liberal Arts*, Bobbs-Merrill, Indianapolis – New York 1963.
- Cicero (106–43 př. Kr.), *Academica*, vyd. J. S. Reid, London 1885.
- De divinatione*, vyd. A. S. Pease, Urbana 1920–1923.
- De fato*, vyd. A. Yon, s paralelním francouzským překladem, Paris 1950.
- De finibus bonorum et malorum*, vyd. J. N. Madvig, s lat. pozn., Copenhagen 1876³, repr. Hildesheim 1965. Knihy I a II (shrnutí a kritika epikúrejské etiky) vyd. J. S. Reid, London 1925.
- De natura deorum*, vyd. A. S. Pease, I–II, Cambridge (Mass.) 1955–1958. Překlad v paperbackovém vydání C. P. McGregor, s úvodem J. M. Rosse, Harmondsworth 1972 (Penguin Classics).
- De officiis*, vyd. H. A. Holden, Cambridge 1879³.
- De re publica*, vyd. K. Ziegler, Leipzig 1960, pouze text s kritickým aparátem.

Tusculan disputations, vyd. T. W. Dougan a R. M. Henry, Oxford 1905–1934. Části přel. M. Grantem in: *Cicero on the Good Life* (společně s pojednáním *De amicitia* a jinými ukázkami), Harmondsworth 1971 (Penguin Classics).

Diogenés Laertios (3. stol. po Kr.), *Vitae philosophorum*, krit. vyd. H. S. Long, I–II, Oxford 1964, pouze se stručnými poznámkami. Nejlepší z překladů je překlad do italštiny od M. Giganteho, Bari 1962.

Epiktétos (asi 55–135 po Kr.), *Dissertationes ab Arriano digestae*, vyd. H. Schenkl, Leipzig 1916², pouze text s kritickým aparátem. Dobrý překlad v edici Loeb Library od W. A. Oldfather, I–II, Cambridge (Mass.) – London 1925.

Epikúros, viz bibliografie v oddíle 3.

Galénos (129 – asi 200 po Kr.), *De placitis Hippocratis et Platonis*, vyd. I. Mueller, Leipzig 1874, pouze text s kritickým aparátem; žádné vydání z Loeb Library; lat. překlad společně s vydáním řec. textu od C. G. Kühna, Leipzig 1821–1833. Nové textové vydání připravuje pro ediční řadu *Corpus Medicorum Graecorum* Phillip De Lacy.

Lucretius (asi 94–55 př. Kr.), *De rerum natura*, I–III, vyd. a přel. C. Bailey, Oxford 1947. Překlad v paperbackovém vydání od R. E. Lanthama (Penguin Classics).

Plútarchos (asi 50–120 po Kr.), *De Stoicorum repugnantibus a De communibus notitiis* vydal společně s Plútarchovými protiepiúrejskými pojednáními M. Pohlenz v Plútarchových *Moralia*, VI,2 (revidováno R. Westmanem, Leipzig 1959, pouze se stručnými poznámkami). Podrobný rozbor díla *Adversus Colotem*, od B. Westmana in: *Acta Philosophica Fennica*, VII, 1955, v němčině. Protiepiúrejské práce vydané B. Einarsonem a Ph. De Lacym (*Moralia*, XIV) lze nalézt v edici Loeb Library. Další vydání protistoických pojednání připravuje v rámci Loeb Library Harold Cherniss.

Seneca (asi 5 př. Kr. – 65 po Kr.), *Epistulae morales*, I–II, vyd. L. D. Reynolds, Oxford 1965, pouze s kritickým aparátem a stručnými poznámkami. Výbor překladů v paperbackovém vydání od R. Campbella, Harmondsworth 1969 (Penguin Classics).

Sextos Empeirikos (2. stol. po Kr.), *Opera*, I–III (*Pyrrhoneae hypotyposes*, *Adversus dogmaticos* [= *Adversus mathematicos*, VII–XI], *Adversus mathematicos*, I–VI, *Indices*), vyd. H. Mutschmann – J. Mau – K. Janáček, Leipzig 1914–1954, text s kritickým aparátem a index slov. Překlad v Loeb Library od R. G. Buryho je místy značně nepřesný. Výbor ze Sextových spisů je přeložen in: *Scepticism, Man and God*, vyd. Ph. Hallie, Middletown (Conn.) 1964.

3. Epikúros a epikureismus

Standardní sbírkou Epikúrových spisů a jiných starověkých dokladů o jeho životě a filosofii je H. Usener, *Epicurea*, Leipzig 18871, repr. Stuttgart 19662. Usener v ní materiál uspořádal tematicky, s Epikúrovými vlastními pracemi na začátku; jednotlivé texty jsou očíslovány podle pořadí, v němž jdou za sebou, a v této knize na ně odkazují tímto způsobem: *Usener 271A* atd. Usenerova sbírka zlomků neobsahuje žádné překlady a nejsou do ní zahrnuty zlomky z Epikúrových děl dochovaných na papýrech z Herculanee. Velká část tohoto materiálu je začleněna do sbírky G. Arrighettiho, *Epicuro. Opere*, Turin 1960, jejíž autor uvádí rovněž italský překlad a užitečné poznámky. Tato práce je cenným doplňkem k Usenerovi. Nejlepší vydání řeckého textu tří Epikúrových *Listů* zaznamenaných Diogenem Laertiem pochází od P. Von der Mühlla, *Epicuri Epistulae tres et Ratae sententiae a Laertio Diogene servatae*, Leipzig 1922¹, repr. Stuttgart 19662. Jiné vydání doplněné o překlad a cenný komentář pochází od C. Baileyho, *Epicurus*, Oxford 1926, repr. Hildesheim 1970².

Obecné studie: nejvlivnější prací zůstává C. Bailey, *The Greek Atomists and Epicurus*, Oxford 1928. N. W. de Witt, *Epicurus and his Philosophy*, Minneapolis 1954, a B. Farrington, *The Faith of Epicurus*, London 1967, jsou sice podnětnější, leč méně spolehlivé. Monografie J. M. Rista, *Epicurus: an Introduction*, Cambridge 1972, vyšla po dokončení první verze této knihy. Jde o náročnější četbu, než se může jevit z jejího názvu. Pokud jde o bibliografii současných prací, srv. sborník článků o mnoha aspektech epikureismu, in: *Actes du VIIIe Congrès Association Guillaume Budé*, Paris 1969.

Některé novější studie k jednotlivým tématům: k otázce Epikúrovy teorie poznání srv. D. J. Furley, *Knowledge of Atoms and Void*, in: J. P. Anton, G. L. Kustas, *Essays in Ancient Greek Philosophy*, New York 1971, str. 607–619, a A. A. Long, *Aisthesis, Prolepsis and Linguistic Theory in Epicurus*, in: *Bulletin of the Institute of Classical Studies*, 18, 1971, str. 114–133; ke kosmologii srv. F. Solmsen, *Epicurus and Cosmological Heresies*, in: *American Journal of Philology*, 72, 1951, str. 1–23, a týž, *Epicurus on the Growth and Decline of the Cosmos*, tamt., 74, 1953, str. 34–51; k otázce dále nedělitelných velikostí, předmětu častých sporů, srv. G. Vlastos, *Minimal Parts in Epicurean Atomism*, in: *Isis*, 56, 1965, str. 121–147, a D. J. Furley, *Two Studies in the Greek Atomists*, Princeton 1967, první studie; k teologii srv. A. J. Festugière, *Epicurus and his Gods*, přel. C. W. Chilton, Oxford 1950 [čes. překlad: *Epikúros a jeho bohové*, Praha 1996], a K. Kleve, *Gnosis Theon*, Oslo 1963 (*Symbolae Osloenses*,

XIX), ohledně psychologie srv. D. J. Furley, *Two Studies in the Greek Atomists*, Princeton 1967, druhá studie, a G. B. Kerferd, *Epicurus' Doctrine of the Soul*, in: *Phronesis*, 16, 1971, str. 80–96; ohledně slasti srv. P. Merlan, *Studies in Epicurus and Aristotle*, Wiesbaden 1960, první studie.

Jednotliví pozdější epikurejci: l'épicurisme (a) Filodemos: značná část dochovaného materiálu je nesmírně zlomkovitá. Nejdůležitějším filosofickým textem je pojednání *De signis* (O znacích), které vydali, přeložili a komentářem opatřili Ph. H. a E. A. De Lacyovi, *Philodemus: On Methods of Inference. A Study in Ancient Empiricism*, in: *Philological Monographs of the American Philological Association*, 10, Pennsylvania 1941. Srv. také M. Gigante, *Ricerche filodemee*, Napoli 1969. (b) Lucretius: nejlepší studií zabývající se jeho podáním epikureismu je P. Boyancé, *Lucrece et l'épicurisme*, Paris 1963. Diogenés z Oinoandy: kritické vydání textu od C. W. Chiltona, překlad a komentář od téhož autora, *Diogenes of Oenoanda*, London 1971. Nové zlomky objevil a uveřejnil M. F. Smith, in: *American Journal of Archeology*, 74, 1971, str. 51–62; tamt., 75, 1971, str. 357–389, a též, in: *Journal of Hellenic Studies*, 92, 1972, str. 147–155.

4. Skepticismus

Nejlepší celkovou studií je V. Brochard, *Les sceptiques grecs*, Paris 1923², repr. 1959. Méně podrobná, ale filosoficky zajímavější je monografie Ch. L. Stoughové, *Greek Skepticism*, Berkeley – Los Angeles 1969.

Jednotliví skeptičtí filosofové: (a) Pyrrhón a Timón: viz zejména Brochard; (b) Arkesilaos: vynikající stručné pojednání od H. von Arnima, in: Pauly-Wissowa, *Real-Enzyklopädie*, II, s. v. *Arkesilaos*; viz také O. Gigon, *Zur Geschichte der sogenannten neuen Akademie*, in: *Museum Helveticum*, I, 1944, str. 47–64; (c) Karneadés: poznámky A. Weische, in: Pauly-Wissowa, Suppl. 11, s. v. *Karneadés*; viz též A. A. Long, *Carneades and the Stoic Telos*, in: *Phronesis*, 12, 1967, str. 59–90; (d) Ainesidemos: přesvědčivý výklad jeho filosofického vývoje viz u J. M. Rista, *The Heracliteanism of Aenesidemus*, in: *Phoenix*, 24, 1970, str. 309–319.

Jiné užitečné moderní studie: R. Chisholm, *Sextus Empiricus and Modern Empiricism*, in: *Philosophy of Science*, 8, 1941, str. 371–384; Ph. H. De Lacy, *Ὁ ὑμῶν and the Antecedents of Ancient Scepticism*, in: *Phronesis*, 3, 1958, str. 59–71; R. H. Popkin, *David Hume: his Pyrrhonism and his Critique of Pyrrhonism*, in: *Philosophical Quarterly*, 5, 1951, str. 385–407.

5. Stoicismus

Standardní sbírkou dokladů o raném stoicismu (Zénón až Antipatros z Tarsu) je H. von Arnim, *Stoicorum veterum fragmenta* (= *SVF*), I–IV, Leipzig 1903–1924, repr. Stuttgart 1964². Hodnotnost tohoto díla prověřil čas, je však již načase provést jeho revizi. Část materiálu použitého von Arnimem k doložení Chrysippových názorů má pochybnou platnost a někteří autoři, obzvláště Cicero a Seneca, jsou naopak nedoceny. Při použití této sbírky je vždy nezbytné vzít v úvahu kontext excerpovaného textu a charakteristické rysy jeho autora.

Texty, které jsou poměrně snadno dostupné, např. Diogenés Laertios a Cicero, jsou v této knize běžně uváděny pod jménem svého autora. Materiál, který lze nejsnadněji vyhledat s pomocí von Arnimovy sbírky, je uváděn pod číslem zlomku v této sbírce, např. *SVF* III, 121, tj. III. sv. a pasáž či pasáže zařazené pod zlomek 121. Překlady se ne vždy řídí texty von Arnima.

Obecné studie: E. V. Arnold, *Roman Stoicism*, Cambridge 1911; přehledná a vyvážená, i když poněkud zjednodušující a v současnosti zastaralá práce; obzvláště cenná pro mnohé citáty v originále. J. Christensen, *An Essay on the Unity of Stoic Philosophy*, Copenhagen 1962; filosoficky nanejvýš vynalézavý krátký úvod. L. Edelstein, *The Meaning of Stoicism*, Cambridge (Mass.) 1966; podnětná útlá kniha, místy zavádějící. M. Pohlenz, *Die Stoa. Geschichte einer geistigen Bewegung*, I–II, Göttingen 1964³, 1970⁴ (doplnil H. Dörrie); nejobsáhlejší kniha o stoicismu, vybavena velice rozsáhlým poznámkovým aparátem tvořícím druhý svazek.

Zénón: K. von Fritz, in: Pauly-Wissowa, *Real-Enzyklopädie*, X/A, s. v. *Zenon von Kiton*; nová studie, obzvláště zajímavá, co se týče pozadí Zénónova filosofického vzdělání.

Chrysippos: E. Bréhier, *Chrysippe et l'ancien stoïcisme*, Paris 1950²; myšlenkově bohatá a celkově spolehlivá kniha. J. B. Gould, *The Philosophy of Chrysippus*, Leiden 1971; monografie obsahuje některé užitečné úvahy, zčásti je však nepříznivě poznamenána jednostranným výběrem dokladů.

Knihy, které se podrobně věnují blíže vymezeným tématům: V. Goldschmidt, *Le système stoïcien et l'idée de temps*, Paris 1969²; A. A. Long (vyd.) *Problems in Stoicism*, London 1971, s příspěvky I. G. Kidda, A. C. Lloyd, A. A. Longa, S. G. Pembrokea, J. M. Rista, F. H. Sandbacha a G. Watsona; B. Mates, *Stoic Logic*, Berkeley – Los Angeles 1953; J. M. Rist, *Stoic Philosophy*, Cambridge 1969 [český překlad: *Stoická filosofie*, Praha 1998]; S. Sambursky, *The Physics of the Stoics*, London 1959; G. Watson, *The Stoic Theory of Knowledge*, Belfast 1966.

Většina těchto prací a řada novějších článků byly citovány v poznámkách ke čtvrté kapitole. Cenné jsou rovněž tyto příspěvky: Ph. H. De Lacy, *The Stoic Categories as Methodological Principles*, in: *Transactions and Proceedings of the American Philological Association*, 76, 1945, str. 246–263; R. P. Haynes, *The Theory of Pleasure of the Old Stoa*, in: *American Journal of Philology*, 83, 1962, str. 412–419; M. E. Reesor, *The Political Theory of the Old and Middle Stoa*, New York 1951, a *Fate and Possibility in Early Stoic Philosophy*, in: *Phoenix*, 19, 1965, str. 285–297.

6. Panaitios, Poseidónios, Antiochos, Cicero

Sbírky pramenů a některé jiné práce byly uvedeny v poznámkách k páté kapitole.

Panaitios: nejlepší celkovou studií je M. van Straaten, *Panétius: sa vie, ses écrits et sa doctrine*, Amsterdam 1946, 1962³. Autor knihy si dává právem pozor na to, aby nevyvozoval Panaitiovy názory z textů, v nichž není tento filosof přímo jmenován. Kromě bezpečně prokázaného Panaitiova vlivu na Ciceronův spis *De officiis* navazuje Cicero na Panaitia patrně i v pojednání *De re publica* (srv. I,34).

Poseidónios: obezřetně napsaná celková studie M. Laffranqueové, *Poseidonios d'Apamée*, Paris 1964. Jiná užitečná práce pochází od L. Edelsteina, *The Philosophical System of Posidonius*, in: *American Journal of Philology*, 57, 1936, str. 286–325. Podrobnou bibliografii lze najít v knize Laffranqueové. Ciceronovy spisy, na nichž lze s jistou pravděpodobností dokazovat Poseidóniův vliv, jsou *De divinatione* a *Tusculanae disputationes*.

Antiochos: viz práce uvedená v poznámkách k páté kapitole.

Cicero: k Huntovi a Douglasovi, uvedeným v poznámkách k páté kapitole lze připojit: T. Petersson, *Cicero. A Biography*, Berkeley 1920; úvod J. S. Reida ke kritickému vydání spisu *Academica*, London 1885, a bibliografické přehledy od S. E. Smethursta, in: *Classical World*, 51, 1957, tamt., 58, 1964–1965, tamt., 61, 1967.

7. Obecný a pozdější vliv

Dobrou úvodní četbou ke stoicismu Seneky, Epiktéta a Marka Aurelia jsou výše zmíněné tituly: M. Pohlenz, *Die Stoa*, Göttingen 1964, a E. Zeller, *Die Philosophie der Griechen*, III.1, posledně uvedený do angličtiny přeložil S. F. Alleyne pod názvem *A History of Eclecticism in Greek*

Philosophy, London 1883. O římských kynících viz D. R. Dudley, *A History of Cynicism*, London 1937.

Níže uvedený seznam podává omezený výběr knih, které pojednávají o vlivu či se dotýkají vlivu hellénistické filosofie ve starověku a v pozdější době:

Barker, E., *From Alexander to Constantine*, Oxford 1956.

Clarke, M. L., *The Roman Mind*, Oxford 1956.

Dill, S., *Roman Society from Nero to Marcus Aurelius*, London 1905².

Gay, P., *The Enlightenment*, London 1967.

Haydn, H., *The Counter-Renaissance*, New York 1950.

Johnson, J. W., *The Formation of English Neo-classical Thought*, Princeton 1967.

Kristeller, P. O., *The Classics and Renaissance Thought*, Cambridge (Mass.) 1955.

Mayo, T. F., *Epicurus in England*, New York 1934.

Popkin, R. H., *The History of Scepticism from Erasmus to Descartes*, Assen 1960. [Opravené a rozšířené vydání: *The History of Scepticism from Erasmus to Spinoza*, Berkeley 1979.]

Schmitt, C. B., *Cicero Scepticus: a Study of the Influence of the Academia in the Renaissance*, The Hague 1972.

Spink, J. S., *French Free-Thought from Gassendi to Voltaire*, London 1960.

Zanta, L., *La Renaissance du Stoïcisme au XVIe siècle*, Paris 1914.

DODATEK K BIBLIOGRAFII (1985)

Původní bibliografie této knihy byla nevyhnutelně selektivní a byla záměrně orientována na publikace pro anglofonní čtenáře. Jako nedílná součást původního rozsahu a zaměření knihy byla zde tato bibliografie ponechána. Doplněk, který nyní podávám jako samostatný oddíl, pomůže ukázat, jak se studium hellénistické filosofie vyvíjelo v letech od r. 1974. Při provádění výběru jsem se pokusil zařadit všechny studie, které mají podle mého názoru stěžejní význam, a zároveň jsem se nezapomněl snažit brát zřetel na kratší publikace, které představují přínos k těm filosofickým tématům, o kterých se vedla nejpłodnější diskuse.

Během několika minulých let se objevila některá nová periodika, která jsou určena speciálně pro antickou filosofii: *Ancient Philosophy* (Duquesne University, Pittsburgh), *Cronache Ercolanesi* (Napoli), *Cahiers de Philologie* (Université de Lille), *Elenchos* (Napoli), *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, *Philosophia* (Athina), *Prudentia* (Auckland, New Zealand). Všechna tato periodika obsahují články o hellénistické filosofii.

I. Obecné studie

- Babut, D., *La religion des philosophes grecs*, Paris 1974.
 Dillon, J., *The Middle Platonists*, London 1977.
 Fraisse, J. G., Φιλία. *La notion d'amitié dans la philosophie antique*, Paris 1974.
 Frazer, P. M., *Ptolemaic Alexandria*, I–III, Oxford 1972.
 Gucker, J., *Antiochus and the Late Academy*, Göttingen 1978. Obsáhlý zdroj informací o mnoha aspektech hellénistických škol.
 Görler, W., *Untersuchungen zu Ciceros Philosophie*, Heidelberg 1974.
 Gosling, J. C. B. – Taylor, C. C. W., *The Greeks on Pleasure*, Oxford 1982.
 Krämer, H.-J., *Platonismus und hellenistische Philosophie*, Berlin 1971.
 Lloyd, G. E. R., *Greek Science after Aristotle*, London 1973.
 Mejer, J., *Diogenes Laertius and his Hellenistic Background*, Wiesbaden 1978.
 Reale, G., *Storia della filosofia antica*, III, Milano 1976.

- Sedley, D. N., *Diodorus Cronus and Hellenistic Philosophy*, in: *Proceedings of the Cambridge Philological Society*, N. S. 23, 1977, str. 74–120. Průkopnická studie o pozadí hellénistické dialektiky.
 Sorabji, R., *Necessity, Cause and Blame. Perspectives on Aristotle's Theory*, London 1980.
 Sorabji, R., *Time, Creation and the Continuum. Theories in Antiquity and the Early Middle Ages*, London 1983.
 Striker, G., Κριτήριο της ἀληθείας, in: *Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen*, Phil.-hist. Kl., 1974, 2, str. 47–110.

II. Texty, překlady a komentáře

- Alexandros z Afrodisiady (kol. 200 po Kr.), *De fato. Alexander of Aphrodisias On Fate*; text s angl. překladem a komentářem vyd. R. W. Sharples, London 1983.
De mixtione. Alexander of Aphrodisias on Stoic Physics; text s angl. překladem, úvodními studiemi a komentářem vyd. R. B. Todd, Leiden 1976.
 Bión z Borystheny (kol. 335–245 př. Kr.), *Bion of Borysthenes*; sbírku zlomků s úvodem a komentářem vyd. J. F. Kindstrand, Uppsala 1976.
 Diogenés Laertios (asi 3. stol. po Kr.), *Vite dei filosofi*, I–II; ital. překlad s úvodem vyd. M. Gigante, Bari 1976², 1998⁶.
 Epiktétos (kol. 55–135 po Kr.), *Epiktet: Vom Kynismus* [Diss. III,22]; text s něm. překladem a komentářem vyd. M. Billerbecková, Leiden 1978.
 Galénos (kol. 129 – poč. 3. stol.), *On the Doctrines of Hippocrates and Plato*, in: *Corpus Medicorum Graecorum*, V,4,1–2; text s angl. překladem a komentářem vyd. Ph. De Lacy, Berlin 1978.
 Lucretius (kol. 94–55 př. Kr.), *De rerum natura*, in: Loeb Classical Library; s úvodem a pozn. vyd. M. F. Smith, přel. W. H. D. Rouse, London – Cambridge (Mass.) 1975.
 Plútarchos (kol. 50–120 po Kr.), *Moralia*, XIII,1–2, in: Loeb Classical Library; vyd. s angl. překladem H. Cherniss, London – Cambridge (Mass.) 1976.
 Sextos Empeirikos (asi 2. stol. po Kr.), *Grundriss der pyrrhonischen Skepsis*; něm. překlad s úvodní studií vyd. M. Hossenfelder, Frankfurt a. M. 1968.

III. Sborníky a články zabývající se více než jednou školou

- Schofield, M. – Burnyeat, M. F. – Barnes, J. (vyd.), *Doubt and Dogmatism. Studies in Hellenistic Epistemology*, Oxford 1980.

- Barnes, J. – Brunschwig, J. – Burnyeat, M. F. – Schofield, M. (vyd.), *Science and Speculation. Studies in Hellenistic Theory and Practice*, Cambridge – Paris 1982.
- Fortenbaugh, W. W. (vyd.), *On Stoic and Peripatetic Ethics. The Work of Arius Didymus*, New Brunswick – London 1983.

IV. Epikúros a epikureismus

Textová vydání, překlady a komentáře: G. Arrighetti, *Epicuro. Opere*, Turin 1973². M. Isnardi Parente, *Opere di Epicuro*, Turin 1974, zahrnuje hlavní svědectví a některá díla pozdějších epikurejců, jakož i všechny dochované Epikúrovy spisy v překladu do italštiny. J. Bollack a jeho kolegové z Lille uveřejnili textová vydání *Listu Hérodotovi*, *Listu Menoikeovi* a *Listu Pythokleovi* společně s *Kyriai doxai* a *Gnomologium Vaticanum*, doplněná o francouzské překlady a komentáře: *La lettre d'Épicure*, vyd. J. Bollack – M. Bollack – H. Wissmann, Paris 1971; *La pensée du plaisir*, vyd. J. Bollack, Paris 1975; *Épicure à Pythocles*, vyd. J. Bollack – A. Laks, Lille 1978. Text těchto vydání se zcela opírá o tři hlavní rukopisy, jejichž prakticky úplnou věrohodnost se autoři pokoušejí hájit bez jakýchkoli emendací rukopisné tradice. Kritické vydání textu a komentář k Diogenovu Životu Epikúra (DL X,1–34) pořídil A. Laks, in: *Cahiers de Philologie*, 1, 1976, str. 1–118. Co se týče papyrových zlomků Epikúrova spisu *O přírodě*, srv. G. Arrighetti, *Cronache Ercolanesi*, 1, 1971, str. 90–111, a tamt., 5, 1975, str. 39–51; D. N. Sedley, tamt. 4, 1974, str. 89–92; a co se týče jednotlivých knih uvedeného spisu, srv. Arrighetti („O čase“), *Cronache Ercolanesi*, 2, 1972, str. 5–46; D. N. Sedley („Kniha 28“), tamt., 3, 1973, str. 5–83; C. Millot („Kniha 15“), tamt., 9, 1979, str. 9–39. Pokud jde o etiku a svědectví týkající se etiky, je tu textové vydání s poznámkami od C. Diana, *Epicuri Ethica et Epistulae*, Firenze 1974². Usenerův glosář a soubor ilustrativních textů vydali M. Gigante a W. Schmid pod autorovým jménem jako *Glossarium Epicureum*, Roma 1977.

Obecné studie a monografie: jako dobrý úvod poslouží D. Pesce, *Introduzione a Epicuro*, Roma – Bari 1980, s velice podrobnou bibliografií. Tematicky užší jsou: E. Asmis, *Epicurus' Scientific Method*, Ithaca – London 1984; D. Clay, *Lucretius and Epicurus*, Ithaca – London 1983; B. Frischer, *The Sculpted Word: Epicureanism and Philosophical Recruitment in Ancient Greece*, Berkeley – Los Angeles – London 1982; M. Gigante, *Scetticismo e Epicureismo*, Napoli 1981; V. Goldschmidt, *La doctrine d'Épicure et le droit*, Paris 1977; D. Konstan, *Some Aspects of Epicurean Psychology*, Leiden 1973; D. Lemke, *Die Theologie Epikurs*, München 1973; A. Manuwald, *Die Prolepsislehre Epikurs*, Bonn 1972; R. Müller, *Die*

epikureische Gesellschaftstheorie, Berlin 1974. Práce dvou významných badatelů na tomto poli jsou sebrány v těchto dvou knihách: C. Diano, *Scritti epicurei*, Firenze 1974, a R. Philippson, *Studien zu Epikur und den Epikureern*, vyd. C. J. Classen, Hildesheim 1983.

Sborník článků a kritická bibliografie současných prací: G. P. Carratelli (vyd.), *Συζήτησις. Studi sull'Epicureismo Greco e Romano offerti a Marcello Gigante*, I–II, Napoli 1983; mnohé z těchto článků jsou v angličtině.

K epistemologii srv. W. Detel, *Aisthesis und Logismos. Zwei Probleme der epikureischen Methodologie*, in: *Archiv für Geschichte der Philosophie*, 57, 1975, str. 21–35; G. Striker, *Epicurus on the Truth of Sense Impressions*, in: tamt., 1977, str. 125–142; V. Goldschmidt, *Remarques sur l'origine épicurienne de la prénotion*, in: *Les stoïciens et leur logique* [viz oddíl VI níže], str. 155–170; C. C. W. Taylor, *All Perceptions are true*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 105–124; E. N. Lee, *The Sense of an Object. Epicurus on Seeing and Hearing*, in: P. K. Machamer, R. G. Turnbull (vyd.), *Studies in Perception. Interrelations in the History of Philosophy and Science*, Columbus (Ohio) 1978, str. 27–55; D. K. Glidden, *Epicurus on Self-perception*, in: *American Philosophical Quarterly*, 16, 1979, str. 297–306; týž, *Epicurean Semantics*, in: *Συζήτησις*, str. 185–226.

K fyzice srv. A. A. Long, *Change and Natural Law in Epicureanism*, in: *Phronesis*, 22, 1977, str. 63–87; F. Solmsen, *Epicurus on Void, Matter and Genesis*, in: tamt., 22, 1977, str. 263–281; D. Konstan, *Problems in Epicurean Physics*, in: *Isis*, 70, 1979, str. 394–418; B. Inwood, *The Origin of Epicurus' Concept of Void*, in: *Classical Philology*, 76, 1981, str. 273–285; D. N. Sedley, *Two Conceptions of Vacuum*, in: *Phronesis*, 27, 1982, str. 175–193. K odchylce atomů výslovněji srv. I. Avotins, *Notes on Lucretius 2.251–293*, in: *Harvard Studies in Classical Philology*, 84, 1980, str. 75–79; K. Kleve, *Id facit exiguum clinamen*, in: *Symbolae Osloenses*, 55, 1980, str. 27–31; M. Isnardi Parente, *Stoici, Epicurei et il motus sine causa*, in: *Rivista Critica di Storia della Filosofia*, 35, 1980, str. 23–31; D. N. Sedley, *Epicurus' Refutation of Determinism*, in: *Συζήτησις*, str. 11–55; D. Fowler, *Lucretius on the Clinamen and „Free Will“*, in: tamt., str. 329–352.

K otázce času srv. M. Isnardi Parente, *Chronos epinooumenos e chronos ou nooumenos in Epicuro*, in: *La Parola del Passato*, 31, 1976, str. 168–175; F. Caujolle-Zaslavsky, *Le temps épicurien est-il atomique?*, in: *Études philosophiques*, 1980, str. 285–306. K theologii srv. K. Kleve, *Empiricism and Theology in Epicureanism*, in: *Symbolae Osloenses*, 52, 1977,

str. 39–51, a týž, *On the Beauty of God. A Discussion between Epicureans, Stoics and Sceptics*, in: tamt., 53, 1978, str. 69–83. K tématu společenské teorie srv. N. Denyer, *The Origins of Justice*, in: Συζητήσεις, str. 133–152, a R. Müller, *Konstituierung und Verbindlichkeit der Rechtsnormen bei Epikur*, tamt., str. 153–183.

O pozadí Epikúrovy filosofie existují dva významné články D. N. Sedleyho, *Epicurus and his Professional Rivals*, in: *Cahiers de Philologie*, 1, 1976, str. 121–159, a *Epicurus and the Mathematicians of Cyzicus*, in: *Cronache Ercolanesi*, 6, 1976, str. 53–54.

Pozdější epikurejci: bádání o Filodémovi zaznamenalo ohromný pokrok na stránkách odborného časopisu *Cronache Ercolanesi*. Studie, které stojí obzvláště za zmínku, jsou opravené vydání titulu Ph. H. De Lacy, E. A. De Lacy, *Philodemus: On Methods of Inference*, Napoli 1978, a G. Indelli, *Polistrato. Sul Disprezzo irrazionale delle Opinioni popolari*, Napoli 1978. Argumenty Filodémova spisu *De signis* rozebírá ve svém článku *On Signs* D. N. Sedley, in: *Science and Speculation*, [viz oddíl III výše], str. 239–272. Pokud jde o Diogena z Oinoandy, M. F. Smith objevil další velký počet zlomků, srv. jeho články v *Classical Quarterly*, N. S. 22, 1972, str. 159–162; *Thirteen New Fragments of Diogenes of Oenoanda*, in: *Denkschrift Akad. Wien, Phil.-hist. Kl.* 117, 1974; *Hermathena*, 118, 1974, str. 110–129; *Cahiers de Philologie*, 1, 1976, str. 279–318; *Anatolian Studies*, 28, 1978, str. 39–92, a tamt., 29, 1979, str. 69–89; *Prometheus*, 8, 1982, str. 193–212. Srv. též A. Laks – C. Millot, *Réexamen de quelques fragments de Diogène sur l'âme, la connaissance et la fortune*, in: *Cahiers de Philologie*, 1, 1976, str. 321–357.

V. Skepticismus

Textová vydání, překlady a komentáře: F. Decleva Caizzi, *Pirrone-Testimonianze*, Napoli 1981. Nové, poznámkovým aparátem vybavené znění zlomků Timóna z Fliúntu je součástí publikace H. Lloyd-Jones a P. Parsons (vyd.), *Supplementum Hellenisticum*, Berlin 1983. Srv. též A. A. Long, *Timon of Phlius: Pyrrhonist and Satirist*, in: *Proceedings of the Cambridge Philological Society*, N. S. 24, 1978, str. 68–91. Deset skeptických *tropů* Sexta Emplirika přeložili a výkladem opatřili J. Annas a J. Barnes, *The Modes of Scepticism*, Cambridge 1985.

Bohatý a pestrý výběr článků doplněný o souhrnnou bibliografii lze najít pod titulem G. Giannantoni (vyd.), *Lo scetticismo antico*, I–II, Napoli 1982. Tento sborník je předmětem diskuse M. R. Stoppera v článku *Schizzi Pirroniani*, in: *Phronesis*, 28, 1983, str. 265–297. Další důležité

sborníky, které obsahují články o antickém skepticizmu, jsou *Doubt and Dogmatism* a *Science and Speculation* [viz oddíl III výše] a M. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, Berkeley – Los Angeles – London 1983, a R. Rorty – J. B. Schneewind – Q. Skinner (vyd.), *Philosophy and History. Essays in the Historiography of Philosophy*, Cambridge 1984.

Obečné studie: J.-P. Dumont, *Le scepticisme et le phénomène*, Paris 1972; M. Conche, *Pyrrhon ou l'apparence*, Villers-sur-Mer 1973; M. dal Pra, *Lo scetticismo greco*, I–II, Roma – Bari 1975². Srv. též U. Burkhard, *Die angebliche Heraklit-Nachfolge des Skeptikers Aenesidem*, Bonn 1973. O pozdním období skeptické Akademie viz D. N. Sedley, *The End of Academy*, in: *Phronesis*, 26, 1981, str. 67–75, a H. Tarrant, *Scepticism or Platonism? The Philosophy of the Fourth Academy*, Cambridge 1985.

V bibliografii prvního vydání *Hellénistické filosofie* došlo k neúmyslnému vypuštění dvou základních studií od P. Couissina, *Le stoïcisme de la Nouvelle Académie*, in: *Revue d'histoire de la philosophie*, 3, 1929, str. 241–276, a *L'origine et l'évolution de l'époche*, in: *Revue des Études Grecques*, 42, 1929, str. 373–397.

Otázka, o níž se v posledních letech vášnivě diskutuje, se týká případných přesvědčení, která pyrrhonik smí chovat, aniž by se dostal do rozporu s vlastním filosofickým stanoviskem: srv. M. F. Burnyeat, *Can the Sceptic Live his Scepticism?*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 20–53 (přetištěno in: M. Burnyeat (vyd.), *Skeptical Tradition*, str. 117–148); M. Frede, *Des Skeptikers Meinungen*, in: *Neue Hefte für Philosophie: Aktualität der Antike*, 15/16, 1979, str. 102–129 [v angl. překladu autora pod názvem *The Sceptic's Beliefs*, in: týž, *Essays in Ancient Philosophy*, Oxford – Minneapolis 1987, str. 179–200/369]; J. Barnes, *The Beliefs of a Pyrrhonist*, in: *Proceedings of the Cambridge Philological Society*, N. S. 28, 1982, str. 1–29 (přetištěno in: *Elenchos*, 4, 1983, str. 1–29); Ch. Stough, *Sextus Empiricus on Non-assertion*, in: *Phronesis*, 29, 1984, str. 137–164.

Další články: J. Barnes, *Proof Destroyed*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 161–181; týž, *Ancient Skepticism and Causation*, in: M. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, str. 194–204; M. F. Burnyeat, *Protagoras and Self-refutation in Later Greek Philosophy*, in: *Philosophical Review*, 85, 1976, str. 44–69; týž, *Tranquility without a Stop: Timon frag. 68*, in: *Classical Quarterly*, N. S. 30, 1980, str. 86–93; týž, *Idealism and Greek Philosophy: What Berkeley Missed and Descartes Saw*, in: *Philosophical Review*, 91, 1982, str. 3–40; týž, *The Sceptic in his Place and Time*, in: R. Rorty – J. B. Schneewind – Q. Skinner (vyd.),

Philosophy and History, str. 225–254; E. Flintoff, *Pyrrho and India*, in: *Phronesis*, 25, 1980, str. 88–108; M. Frede, *Stoics and Skeptics on Clear and Distinct Impressions*, in: M. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, str. 65–95; týž, *The Sceptic's Two Kinds of Assent and the Question of the Possibility of Knowledge*, in: R. Rorty – J. B. Schneewind – Q. Skinner (vyd.), *Philosophy in History*, str. 255–278 [přetištěno in: týž, *Essays in Ancient Philosophy*, Oxford – Minneapolis 1987, str. 201–222]; K. Janáček, *Zur Interpretation des Photios-Abschnittes über Ainesidemos*, in: *Eirene*, 14, 1976, str. 93–100; A. A. Long, *Sextus Empiricus on the Criterion of Truth*, in: *Bulletin of the Institute of Classical Studies*, 25, 1978, str. 35–49; týž, *Stoa and Sceptical Academy: Origins and Growth of a Tradition*, in: *Liverpool Classical Monthly*, 5, 1980, str. 161–174; týž, *Aristotle and the History of Greek Scepticism*, in: D. J. O'Meara, *Studies in Aristotle*, Washington D. C., 1981, str. 79–106; I. Mueller, *Geometry and Scepticism*, in: *Science and Speculation* [viz oddíl III výše], str. 69–95; D. N. Sedley, *The Motivation of Greek Skepticism*, in: M. F. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, str. 9–30; G. Striker, *Sceptical Strategies*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 54–83; týž, *Über den Unterschied zwischen den Pyrrhoneern und den Akademikern*, in: *Phronesis*, 26, 1981, str. 153–171; týž, *The Ten Tropes of Aenesidemus*, in: M. F. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, str. 95–116.

VI. Stoicismus

Textová vydání, překlady a komentáře: U. Egli, *Das Dioklesfragment bei Diogenes Laertius*, in: *Sonderforschungsbereich 99 Linguistik*, Konstanz 1981. U stejného nakladatelství K. Hülser sebral a přeložil *Die Fragmente zur Dialektik der Stoiker*, se zvláštním úvodním svazkem a v osmi dílech. Tato sbírka, která celkově převyšuje rozsah materiálu ke stoické logice, který excerpoval ve své sbírce zlomků *Stoicorum veterum fragmenta* H. von Arnim, je badatelským nástrojem nejvyšší důležitosti. [Nové a po stránce knižní úpravy lepší vydání této sbírky zlomků s něm. překladem a komentářem vyšlo ve čtyřech svazcích ve Stuttgartu 1987–1988.] Filodémovo pojednání o stoících dochované ve zlomcích vydal T. Dorandi, in: *Cronache Ercolanesi*, 12, 1982, str. 91–133. O další současné práci věnované jednotlivým antickým autorům viz oddíl II výše.

Sborníky článků: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique. Actes du colloque de Chantilly, 18–22 septembre 1976*, Paris 1978; J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, Berkeley – Los Angeles – London 1978; R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, in: *Southern*

Journal of Philosophy, 23, Suppl., Memphis (Tenn.) 1985. Součástí posledně uvedeného sborníku je bibliografie vypracovaná R. H. Eppem, která zahrnuje bezmála 1200 položek, a kritické posouzení současné badatelské činnosti od J. M. Rista. Viz též sborníky *Doubt and Dogmatism*, *Science and Speculation*, *On Stoic and Peripatetic Ethics* [viz oddíl III výše] a *The Skeptical Tradition* [viz oddíl V výše].

Obecné studie a monografie: větší část knih uveřejněných od roku 1972 má povahu odborných studií. Důležitou výjimku představuje titul *The Stoics*, London 1975, od F. H. Sandbacha. Srv. též čtvrté vyd. knihy V. Goldschmidta, *Le système stoïcien et l'idée de temps*, Paris 1979. Základní četbu ke studiu každého ze tří oddílů stoické filosofie tvoří vždy jedna z těchto tří knih: M. Frede, *Die stoische Logik*, Göttingen 1974; D. Hahm, *The Origins of Stoic Cosmology*, Columbus (Ohio) 1977; M. Forschner, *Die stoische Ethik*, Stuttgart 1981.

Knihy s užším zaměřením: P. V. Cova, *Lo stoico imperfetto*, Napoli 1978; M. Dragona-Monachou, *The Stoic Arguments for the Existence and Providence of the Gods*, Athina 1976; A. Graeser, *Plotinus and the Stoics*, Leiden 1972; týž, *Zenon von Kition. Positionen und Probleme*, Berlin 1975; B. Inwood, *Ethics and Human Action in Early Stoicism*, Oxford 1985; A. M. Ioppolo, *Aristone di Chio e lo stoicismo antico*, Napoli 1980; F. H. Sandbach, *Aristotle and the Stoics*, in: *Cambridge Philological Society*, Suppl. 10, 1985; R. T. Schmidt, *Die Grammatik der Stoiker*, Wiesbaden 1979, něm. překlad lat. vydání knihy z roku 1839, pořízený K. Hülserem, s novým úvodem a bibliografií od U. Egliho; D. Tsekourakis, *Studies in the Terminology of Early Stoic Ethics*, Wiesbaden 1974; A. J. Voelke, *L'idée de volonté dans le stoïcisme*, Paris 1973.

Novější články k jednotlivým tématům

K otázce jazyka a gramatiky ve stoicismu srv. M. Frede, *Principles of Stoic Grammar*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 27–76; U. Egli, *Stoic Syntax and Semantics*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 135–154; A. Graeser, *The Stoic Theory of Meaning*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 101–124; J. Pinborg, *Historiography of Linguistics*, in: *Current Trends in Linguistics*, 13, The Hague 1975, str. 69–126. K otázce formální logiky u stoiků srv. J. Barnes, *Proof Destroyed*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 161–181; J. Brunschwig, *Proof Defined*, in: tamt., str. 125–160; týž, *Le modèle conjonctif*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 59–86; V. Celluprica, *La logica stoica in alcune recenti interpretazioni*, in: *Elenchos*, 1,

1980, str. 123–150; M. Frede, *Stoic vs. Aristotelian Syllogistic*, in: *Archiv für Geschichte der Philosophie*, 56, 1974, str. 1–32; M. Mignucci, *Sur la logique modale des stoïciens*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 317–346; I. Mueller, *An Introduction to Stoic Logic*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 1–26; J. M. Rist, *Zeno and the Origins of Stoic Logic*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 387–400; M. Schofield, *The Syllogisms of Zeno of Citium*, in: *Phronesis*, 28, 1983, str. 31–58.

K otázce „znaků“ srv. M. F. Burnyeat, *The Origins on non-deductive Inference*, in: *Science and Speculation* [viz oddíl III výše], str. 193–238; D. N. Sedley, *On Signs*, in: tamt., str. 239–272; G. Verbeke, *La philosophie du signe chez les stoïciens*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 401–424. K otázce *sóritu* srv. J. Barnes, *Medicine, Experience and Logic*, in: *Science and Speculation* [viz oddíl III výše], str. 24–68; M. F. Burnyeat, *Gods and Heaps*, in: M. Schofield – M. Nussbaum (vyd.), *Language and Logos*, Cambridge 1982, str. 315–338.

K epistemologii srv. J. Annas, *Truth and Knowledge*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 84–104; E. P. Arthur, *The Stoic Analysis of the Mind's Reaction to Presentations*, in: *Hermes*, 111, 1983, str. 69–78; M. Frede, *Stoics nad Skeptics on Clear and Distinct Impressions*, in: M. F. Burnyeat (vyd.), *The Skeptical Tradition*, str. 65–95; W. Görler, *Ἀσθενὴς συγκατάθεσις. Zur stoischen Erkenntnistheorie*, in: *Würzburger Jahrbücher für die Altertumswissenschaft*, N. F. 3, 1977, str. 83–92; C. Imbert, *Stoic Logic and Alexandrian Poetics*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 182–216; G. B. Kerferd, *What does the Wise Man know?*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 125–136; A. A. Long, *Dialectic and the Stoic Sage*, in: tamt., str. 101–124 [přetištěno in: týž, *Stoic Studies*, Cambridge 1996, str. 85–106]; týž, *The Stoic Distinction between Truth and the True*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 297–316; týž, *Stoa and Sceptical Academy: Origins and Growth of a Tradition*, in: *Liverpool Classical Monthly*, 5, 1980, str. 161–174; M. Schofield, *Preconception, Argument and God*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 293–308; H. von Staden, *The Stoic Theory of Perception and its „Platonic“ Critics*, in: P. K. Machamer – R. G. Turnbull (vyd.), *Studies in Perception*, Columbus (Ohio) 1978, str. 96–136; G. Striker, [viz oddíl I výše]; R. B. Todd, *The Stoic Common Notions. A Re-examination and Reinterpretation*, in: *Symbolae Osloenses*, 48, 1973, str. 47–75.

K psychologii srv. A. A. Long, *Soul and Body in Stoicism*, in: *Phronesis*, 27, 1982, str. 34–57 [přetištěno in: týž, *Stoic Studies*, Cambridge 1996, str. 224–249], a B. Inwood, *Hierocles: Theory and Argument in the Second Century A. D.*, in: *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, II, 1984, str. 154–183.

K fyzice a metafyzice srv. J. Barnes, *La doctrine du retour éternel*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 3–20; A. Graeser, *The Stoic Categories*, in: tamt., str. 199–221; D. E. Hahm, *The Stoic Theory of Change*, in: R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, str. 39–56; M. Lapidge, *Archai and Stoicheia: A Problem in Stoic Cosmology*, in: *Phronesis*, 18, 1973, str. 240–278; A. C. Lloyd, *Activity and Description in Aristotle and the Stoa*, in: *Proceedings of the British Academy*, 56, 1970, str. 227–240; A. A. Long, *Heraclitus and Stoicism*, in: *Philosophia*, 5/6, 1975–1976, str. 133–156 [přetištěno in: týž, *Stoic Studies*, Cambridge 1996, str. 35–84]; týž, *Astrology: Arguments Pro and Contra*, in: *Science and Speculation* [viz oddíl III výše], str. 165–192; týž, *The Stoics on World-conflagration and Everlasting Recurrence*, in: R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, str. 13–38; D. N. Sedley, *The Stoic Criterion of Identity*, in: *Phronesis*, 27, 1982, str. 255–275; týž, *Stoic Metaphysics*, in: R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, str. 87–92; R. B. Todd, *Monism and Immanence: the Foundations of Stoic Physics*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 137–160.

K otázce příčin a determinismu srv. M. Frede, *The Original Notion of Cause*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 217–249; D. Frede, *The Dramatisation of Determinism: Alexander of Aphrodisias De fato*, in: *Phronesis*, 27, 1982, str. 276–298; J. Moreau, *Immutabilité du vrai, nécessité logique et lien causal*, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 347–360; M. Reesor, *Necessity and Fate in Stoic Philosophy*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 187–202; R. W. Sharples, *Aristotelian and Stoic Conceptions of Necessity in the De fato of Alexander of Aphrodisias*, in: *Phronesis*, 20, 1975, str. 247–274; týž, *Alexander of Aphrodisias De fato: Some Parallels*, in: *Classical Quarterly*, N. S. 28, 1978, str. 243–266; týž, *Necessity in the Stoic Doctrine of Fate*, in: *Symbolae Osloenses*, 56, 1981, str. 81–97; Ch. Stough, *Stoic Determinism and Moral Responsibility*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 203–232; R. Sorabji, *Causation, Laws and Necessity*, in: *Doubt and Dogmatism* [viz oddíl III výše], str. 250–282; P. L. Donini, *Crisippo e la nozione del possibile*, in: *Rivista della filologia*, 101, 1973, str. 333–351; týž, *Fato e volontà umana*

in Crisippo, in: *Atti della Accademia delle Scienze di Torino. Classe di Scienze morali, storiche e filologiche*, 109, 1975, str. 187–230.

K theologii srv. M. Dragona-Monachou, *Providence and Fate in Stoicism and prae-Neoplatonism*, in: *Philosophia*, 1, 1971, str. 339–378; J. Mansfeld, *Providence and the Destruction of the Universe in Early Stoic Thought*, in: M. J. Vermaseren (vyd.), *Studies in Hellenistic Religions*, Leiden, str. 129–188.

K etice: ohledně historiografie srv. A. A. Long, *Arius Didymus and the Exposition of Stoic Ethics*, in: *On Stoic and Peripatetic Ethics* [viz oddíl III výše], str. 41–65, s kritickými připomínkami N. P. Whitea na str. 67–73 [přetištěno in: A. A. Long, *Stoic Studies*, Cambridge 1996, str. 107–133]; k základům etiky srv. H. Görgemanns, *Oikeiosis in Arius Didymus*, in: tamt., str. 165–189, s kritickými připomínkami B. Inwooda na str. 190–201; A. Graeser, *Zirkel oder Deduktion*, in: *Kant-Studien*, 63, 1972, str. 213–224; týž, *Zur Funktion des Begriffes „gut“ in der stoischen Ethik*, in: *Zeitschrift für philosophische Forschung*, 26, 1972, str. 417–425; A. M. Ioppolo, *La dottrina stoica dei beni esterni e i suoi rapporti con l'etica aristotelica*, in: *Rivista Critica di Storia della Filosofia*, 29, 1974, str. 363–385; G. B. Kerferd, *The Search for Personal Identity in Stoic Thought*, in: *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester*, 55, 1972, str. 177–196; A. A. Long, *Greek Ethics after MacIntyre and the Stoic Community of Reason*, in: *Ancient Philosophy*, 3, 1983, str. 184–199 [přetištěno in: týž, *Stoic Studies*, Cambridge 1996, str. 156–178]; H. Reiner, *Der Streit um die stoische Ethik*, in: *Zeitschrift für philosophische Forschung*, 21, 1967, str. 261–281; J. M. Rist, *Zeno and Stoic Consistency*, in: *Phronesis*, 22, 1977, str. 161–174; G. Striker, *The Role of Oikeiosis in Stoic Ethics*, in: *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, 1, 1983, str. 145–164; N. P. White, *The Basis of Stoic Ethics*, in: *Harvard Studies in Classical Philology*, 83, 1979, str. 143–178; týž, *The Role of Physics in Stoic Ethics*, in: R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, str. 57–74.

K otázce „pudu“ srv. B. Inwood, *Stoics on Grammar of Action*, in: R. H. Epp (vyd.), *Spindel Conference 1984: Recovering the Stoics*, str. 75–86; G. B. Kerferd, *Two Problems Concerning Impulses*, in: *On Stoic and Peripatetic Ethics* [viz oddíl III výše], str. 87–98, s kritickým připomínkami A. Preuse na str. 99–106; A. A. Long, *The Early Stoic Concept of Moral Choice*, in: *Images of Man in Ancient and Medieval Thought. Studies Presented to G. Verbeke*, Louvain 1976, str. 77–92.

K otázce vášní srv. M. Daraki-Mallet, *Les fonctions psychologiques du*

Logos, in: J. Brunschwig (vyd.), *Les Stoïciens et leur logique*, str. 87–120; A. M. Ioppolo, *La dottrina della passione in Crisippo*, in: *Rivista Critica di Storia della Filosofia*, 27, 1972, str. 251–268; A. C. Lloyd, *Emotion and Decision in Stoic Psychology*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 233–246; J. M. Rist, *The Stoic Concept of Detachment*, in: tamt., str. 259–272.

Co se týká dalších stránek etiky, srv. Ph. H. De Lacy, *The Four Stoic Personae*, in: *Illinois Classical Studies*, 2, 1977, str. 163–172; I. G. Kidd, *Moral Actions and Rules in Stoic Ethics*, in: J. M. Rist (vyd.), *The Stoics*, str. 247–258; H. Reiner, *Die ethische Weisheit der Stoiker heute*, in: *Gymnasium*, 76, 1969, str. 330–357; M. Vegetti, *La saggezza dell'attore. Problemi dell'etica stoica*, in: *Aut aut*, 195/196, 1983, str. 19–41.

DODATEK K BIBLIOGRAFII PRO ČESKÝ PŘEKLAD (2003)

K užitku českých čtenářů zde uvádím výběr nejdůležitějších knih o hellénistické filosofii, které vyšly od té doby, co jsem napsal bibliografický dodatek připojený k druhému anglickému vydání této knihy.

Antologie textů v originále a v anglickém překladu, s komentářem

Long, A. A. – Sedley, D. N., *The Hellenistic Philosophers*, I: *Translations of the principal sources with philosophical commentary*; II: *Greek and Latin texts with notes and bibliography*, Cambridge 1987, další vydání.

Jiná antologie textů v anglickém překladu, bez komentáře

Inwood, B. – Gerson, L. P., *Hellenistic Philosophy. Introductory Readings*, Indianapolis – Cambridge (Mass.) 1988, 1997².

Obecné studie

Algra, K. A. – Barnes, J. – Mansfeld, J. – Schofield, M. (vyd.), *The Cambridge History of Hellenistic Philosophy*, Cambridge 1999.

Sharples, R. W., *Stoics, Epicureans and Sceptics. An Introduction to Hellenistic Philosophy*, London – New York 1996.

Studie týkající se více než jedné filosofické školy

Annas, J., *Hellenistic Philosophy of Mind*, Berkeley – Los Angeles 1992.

Annas, J., *Morality of Happiness*, New York – Oxford 1993.

Brunschwig, J., *Papers in Hellenistic Philosophy*, Cambridge 1994.

Brunschwig, J., Nussbaum, M. C. (vyd.), *Passions and Perceptions. Studies in Hellenistic Philosophy of Mind*, Cambridge 1993.

Flashar, H. (vyd.), *Die Philosophie der Antike. Die Hellenistische Philosophie*, I–II, Basel 1994.

Frede, M., *Essays in Ancient Philosophy*, Minnesota 1987.

Laks, A. – Schofield, M. (vyd.), *Justice and Generosity. Studies in Hellenistic Social and Political Philosophy*, Cambridge 1995.

Nussbaum, M. C., *The Therapy of Desire. Theory and Practice in Hellenistic Ethics*, Princeton 1994.

Sorabji, R. (vyd.), *Aristotle and After*, London 1997.

Striker, G., *Essays on Hellenistic Epistemology and Ethics*, Cambridge 1996.

Studie zabývající se epikureismem

Algra, K. A. – Koenen, M. H. – Schrijvers, P. H. (vyd.), *Lucretius and his Intellectual Background*, Amsterdam 1997.

Mitsis, P., *Epicurus' Ethical Theory*, Ithaca 1988.

Sedley, D. N., *Lucretius and the Transformation of Greek Wisdom*, Cambridge 1997.

Studie zabývající se skepticismem

Barnes, J., *The Toils of Scepticism*, Cambridge 1990.

Bett, R., *Sextus Empiricus Against Ethicists*, Oxford 1997.

Bett, R., *Pyrrho. His Antecedents and his Legacy*, Oxford 2000.

Blank, D., *Sextus Empiricus Against the Grammarians*, Oxford 1998.

Burnyeat, M. F. – Frede, M., *The Original Sceptics. A Controversy*, Indianapolis – Cambridge (Mass.) 1997.

Hankinson, R. J., *The Sceptics*, London – New York 1995.

Inwood, B. – Mansfeld, J. (vyd.), *Assent and Argument. Studies in Cicero's Academic Books*, Leiden 1997.

Studie zabývající se stoicismem

Atherton, K., *The Stoics on Ambiguity*, Cambridge 1993.

Barnes, J., *Logic and the Imperial Stoa*, Leiden 1997.

Bobzien, S., *Determinism and Freedom in Stoic Philosophy*, Oxford 1998.

Ierodiakonou, K. (vyd.), *Topics in Stoic Philosophy*, Oxford 1999.

Kidd, I. G., *Posidonius. The Commentary*, I–II, Cambridge 1988.

Long, A. A., *Stoic Studies*, Cambridge 1996, Berkeley – Los Angeles 2001².

Long, A. A., *Epictetus. A Stoic and Socratic Guide to Life*, Oxford 2002.

Schofield, M., *The Stoic Idea of the City*, Cambridge 1991.

Sorabji, R., *Emotion and Peace of Mind. From Stoic Agitation to Christian Temptation*, Oxford 2000.

*Seznam použitých českých a slovenských překladů z děl
antických i pozdějších filosofů*

- Aristotelés, *Etika Nikomachova*, přel. A. Kříž, Praha 1996².
Metafysika, přel. A. Kříž, Praha 1946.
O duši, přel. A. Kříž, Praha 1996³.
 Aurelius, Marcus A. Antoninus, *Hovory k sobě*, přel. R. Kuthan, Praha 1975⁶.

 Cicero, Marcus Tullius, *Hovory tuskulské*, přel. J. Sedláček, Praha 1921.
O nejvyšším dobru a zlu, přel. V. Bahník, in: *Antická próza*, 8 (*Dialog a satira*), Praha 1977.
O povinnostech, přel. J. Ludvíkovský, Praha 1970² (Antická knihovna, 6).
O přirozenosti bohů, přel. A. Kolář, Praha 1948.
Předtuchy a výstrahy (O věštění), přel. J. Hruša, Praha 1996².

 Diogenés Laertios, *Životy, názory a výroky proslulých filosofů*, přel. A. Kolář, Pelhřimov 1995².
Život a učení filosofa Epikura, přel. J. Ludvíkovský, Praha 1952.

 Epiktétos, *Rukojeť – Rozpravy*, přel. R. Kuthan – J. Ludvíkovský (11 statí z logiky), Praha 1972² (Antická knihovna, 10).
 Epikúros viz Diogenés Laertios.
 Erasmus Rotterdamský, *Chvála bláznivosti. List Martinu Dorpiovi*, přel. R. Mertlík, přehlédl J. Hejnic, Praha 1986.

 Lucretius, Titus L. Carus, *O přírodě*, přel. J. Kolář, Praha 1948.

 Montaigne, Michel de, *Eseje*, přel. V. Černý, Praha 1995.
 More, T. *Utopie*, přel. B. Ryba, Praha 1978².

 Platón, *Euthyfrón – Obrana Sókrata – Kritón*, přel. F. Novotný, Praha 1994³.
Faidón, přel. F. Novotný, Praha 1993³.
Charmidés – Lachés – Lysis – Theagés, přel. F. Novotný, Praha 1995².
Sofisté, přel. F. Novotný, Praha 1995².
Zákony, přel. F. Novotný, Praha 1997².
Řecká lyrika, výbor sestavil a přel. F. Stiebitz, Praha 1954².

 Seneca, Lucius Annaeus, *Výbor z listů Luciliovi*, přel. B. Ryba, Praha 1969 (Antická knihovna, 4).

Další listy Luciliovi, přel. V. Bahník, Praha 1984 (Antická knihovna, 51).
 Sextos Empeirikos, *Základy pyrrhonské skepsy*, přel. J. Špaňár, Bratislava 1984.

Zlomky předsokratovských myslitelů, vybral a přel. K. Svoboda, Praha 1962².

Zlomky starých stoiků, podle sbírky H. von Arnima SVF vybral a přel. M. Okál, Bratislava 1984.

Tento seznam obsahuje pouze ty překlady, kterých bylo využito při překládání citátů z antických autorů, jež A. A. Long uvádí v angličtině, do češtiny. Překladatel nemohl ve všech případech jednoduše přejímat znění existujících českých nebo slovenských překladů, nýbrž byl často nucen upravovat je s ohledem na jejich pojetí u autora knihy. Některé A. A. Longem citované pasáže bylo dokonce nutné přeložit znova. Ale i v těchto případech bylo k existujícím českým nebo slovenským překladům přihlíženo.